

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hierakosophion

Demetrius <Pepagomenus>

Lvtetiae, 1612

Cynosophivm. Liber de cura canum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12846

CYNOSOPHIVM.
Liber de cura canum.

X ij

CYMOGOMYD

Libertatis

X

CYNOSOPHIVM,

LIBER DE CVRA

CANVM.

NON minus utilitatis adfert suo officio ac studio generi humano canis, quam falco aut accipiter, partim ratione custodiæ, qua securitatem præstat, partim quod feras & à fructibus & pecudibus arceat, venitque, partim utroque domino suo maxime est amicus ac fidelis, adeoque ut sæpe alacriter pro eo vitæ periculum adeat: nec tam cupiat quiquam, quam ut periclitantem ex periculis eripiat. ostendit autem & solo nomine vocatus, quanto amet opere cum etiam, à quo beneficio est affectus. hæc quum ita se habeant, quoniam igitur modo canem negligemus? aut non cogitabimus medicinam, quam, si infestus casus ita ferat, in parato habeamus? huc accedit illud quoq. quod sine canum

opera nullus prorsus sit vsus accipitrum? Quare secundum accipitres hos etiam diligenti curæ habuisse vt videar, de canibus nunc dicam, initium faciens à generatione ac eorum censura.

Quo potissimum tempore canes admitti oporteat.

MENSE Ianuario ac Februario canes summa diligentia pariq. studio pasci, necesse est, atque omni labore solui, vt eas denique libido coeundi incessat, cum optimis quibusque canibus, vt ita genus per bonos vsque conseruetur. Eum autem, qui admittitur, trimum esse oportet, nec minorem. femella vero sit bima, nec iunior. Post autem, quam amore fuerit percita, & requisierit maritum, contineto eam dies plus minus decem, deinde aliquando admittito, & semen statim continebit. Cæterum interea dum coeunt, facito canem cum mare in cellulam aliquo concludas, nec prorsus cõmittas, vt quisquã coeuntes intueatur. namque si tum videantur, canes venationi inutiles parient. atque hoc venatores longa experiētia edocti, memoriæ prodidere. Post coitum vero, canis grauida in venationem ne producat, ne aut

cupiditate cursus nimia catulos corrúpat; aut si abortum faciat, ipsamet pereat. scias autem bimestre tempus gestare vterum, & quot mares habeat, totidē diebus tempus constitutum superare. marem vero foueri molli alimento & abundantanti vsque ad tricesimum diem, necessitas est. Post deinde cum res postulet, in venatum educi potest.

De censura ac canum cognitione.

SI cupias comparare canes bonos ac generosos, ita de illis experimētum facito. ex fœno rotundum fac circulum, latitudine rotæ currus, siste catulos in medium circulum, seorsim vero matrem contine. Fœnum dein circumcirca succendito, & quum videris ardere iam fœnum, vinculis canem exime; ac experiere eam metu omniposito per ignem irrumperere: quippe quod arcto adeo amoris vinculo suis catulis sit deuincta. eligit vero naturali quodam desiderio ac iudicio & optimos quosq. ex incendio educit. eos autem qui relictī sunt ab ea, si vel venum dare, vel alicui gratificari volueris, alteri cani suppones, quę suos nihilominus catulos habeat, vt ipsa alat. sed enim hoc modo eos illi subijcies. emungito

canem lacte pauculo, manu id excipe & expuens in id, misce; denique inunge tergum catulorum, ac subijce illos altrici, atq. cognosces coram, quod libeter ad modum eos recipiat. Est & alia probatio catuli melioris. in librā catulos imponito, & grauiorem eligito. Quos autem tute retinere uolueris, fac sis ab ipsa matre alantur, & non ab altera quauis. lac namque maternum est utilissimum.

De electione canum.

EX canibus iam prognatis eligendi uenient præ cæteris, qui forma leones, pardos ac lupos referunt, aures habent magnas & molles, ut etiam præ magnitudine ac mollicie inclinentur. at si rectæ fuerint aures & non paruæ, non erit canis malus: sed si rectæ ac duræ, non generosum arguent. Collum crassum. pectus & humeri lati & non constricti, sed soluti à sese inuicem. Caudæ longæ & tenues. Crura posteriora prioribus altiora. Ita enim facile saltus accliuos ac arduos superat: si uero æqualia fuerint, uelociter curret in planicie: sintque crura potius vara quam uacia; & femella magnitudine corporis confertur masculo.

Quo

*Quo tempore educendi sint canes
in venatum.*

VTile est, adeoque necessarium subinde in venationem educi canes. Nam si ab ea aliquandiu abfuerint, pigriores tardioresque euadunt.

*Quod utile sit assuesceri canem ut cum
homine dormiat.*

CAnes cum homine dormire, bonum est. Cinde enim mansueti euadunt, ac amare homines impendio occipiunt; ad hæc facilliter vocantur.

Ad febrem canis.

Febri laborare canem his signisprehendes. Aures demittit: tristitiam præ se fert vultu, nec dormit. igitur ex auribus sanguinem detrahes. deinde olei rosacei vncias duas cum vino decoquens, ter interdium infundes, aut rosaceum cum duobus ouis permisce, atque infunde.

Ad calores nimios, ac dolores canum.

Qum calore nimio canis premitur, hanc medicinam facito. Rumicem herbam pulcre maceratam ac tritam cum duobus ouis & butyro, atque vini Siculi vno sextario admixto, vna cum pipere communi, da illi bibere. Si vero æstu

Y

accensus venatu redierit, * fuscam pulegio cōmixtam ori eius infunde. est vero fusca acetum, & aqua calida & oua duo. infundes autem cum oleo rosaceo.

*Canem rabidum cognoscendi curandi ac
preseruandi ratio.*

CANEM rabidum, ita certo cognosces. Primum subsistit dementatus prorsus ac furore percitus, ac contendit mordere hominem, neque facile audit; adeo vt nec dominos cognoscat suos. Igitur hoc quando vides, præbe illi hanc potionem. Rosæ agrestis radices contundito ac terito bene, & misce contufis parum aquæ fontanæ, deinde per linteum colato, ac vt bibat canis, dato.

Aliud.

Atque canem rabie percitum cognosces sic. in inferiore parte, nodis qua lingua tenacibus hæret, accrescit lues vermiformis neruo candido non absimilis. priusquam autem augeatur, totumque occupet guttur canis, rescindito, & curabis sola apta diæta.

Preseruatium.

Accipe ficum agrestem, quam comminutam vna cum adipe suillo veteri, vo-

randam cani præbeto . aut hederam ad tertias vsque decoctam , bene mane cani dato in die solis.

Aliud.

Gallarum fimum , & asini testiculum, cum vino fragranti, vt comedat dato.

Aliud.

Herbam chelidoniam cum adipe suillo minutatim concisam, in pane exhibeto.

Ad lippientes & inflammatos canis oculos.

PRimum oculos eius foueto aqua calida, & vino, in quo decoctæ sunt rosæ, fructus labruscæ vitis, & vel auriculam muris, myrti folia, deinde oleum & oui albumen commiscens imposito oculis, & lacrymas quidem restringet, inflammationem vero repercutiet.

Ad albuginem oculi veterem.

SI oculus canis albescere ceperit, sic curato. Taurini fellis drachmas duas, succi fœniculi, mellis, singulorum oculos vncias nouem, croci vncias tres: his, vbi probe contriueris; inungito.

Ad dolores oculorum.

SI oculos canis doluerit, fimum gallinarum vna cum aceto imposito.

Y ij

Ad clauos in palato canis succrescentes.

SI in canis palato clauus excreuerint, ammoniaci, quod fuerit satis, gallæ globulos tres aceti cyathum vnum, chartam combustam tritamque misceto, deinde palatum inungito & curabis.

Ad os infixum rictui canino.

CAni si forte os in summa gula hæserit, oleum infundito, & inferiora colli constringito. Quod si autem remouere non poteris, distendito os eius, & aquam tepidam paullatim instillato.

Si sanguisugam inter bibendum deglutiuerit canis.

Cimicibus succensis fumum excitato, quem in se canis recipiat, & extemplo sanabitur. ptisanæ & olei puri librâ vnam coquito & colato: denique mellis puri scrupulum vnum misceto, atque de his cani infundito. *Aliud.*

Sapam & tragacantham madefactam, & succum ptisanæ, & oleum & mel & vitellum oui simul misceto, atque cani infundito.

Ad canem nauseantem.

SI nauseat canis, cibumque omnem fastidit, excrementum humanum ei exhibebis. fusca cum pulegio mixta nares ac os

perlues, atque pabulo cyminum miscebis. garum præsentē cane decoques. delectatur namque eius odore. præbeto cani de omni frumentorum genere, donec ad saturitatem expleas.

Ad tussim canis.

CAnis si tussi laboret, accipe morticiniū animalis, vt equi, aut cuiusuis etiam id genus, & quam chelidoniam dicunt; terito vna cum lacte caprino, ac cani vt bibat dato, atque breui morbo suo liberabitur.

Ad inflammationem ventris aut inflationem.

PArum aceti illi exhibeto, & extemplo dolorem sistes.

Ad sanguineum mictum.

SI minxerit sanguinem canis, lentem eum primum in lacte coques, & coriandri succum, & piperis grana xxv. & olei communis sextariolum vnum, & aliam heminam lentis cum lacte coque & olei vncijs duabus; atque in vnum redige; quibus deinde canem perungito.

Ad vrina difficultatem.

PAnem lacte caprino madidum, interdium vt edat, bis dato.

Ad venam ruptam.

Vena canis si forte rumpatur, telam araneam, tomentum, vna cum duobus muribus adures ac teres, vnde deinde cani impones. Rursus tomenti combusti cinerem seorsim venæ imposito, & candenti ferro locum, vnde sanguis fluit, adurito & fluxum sistes.

Si ischiade laboret.

MYeliten lapidem in testa accendito ac comburito, candentē lotio hominis restinguito, & iterum adurito; & post alteram exustionē vinum & acetum misce, ac penna inungito, & accipe craterem, quo sterco gallinæ cum fulca des.

Ad dolores corona seu sedis.

CAnis si quando sedem læserit, fac sis diligenti eum cura habeas, ac tegas, & allij spicas duas, quod potes, purgans ac terens, misce oleo, atque sedem inungito; deinde præparato, in hunc modum infusionem. Piperis grana xx. baccas lauri tres butyri cyathum vnum; simul misce atque has dictas species candenti ferro calefac, & sic canem infundito.

Si macilentum pinguem efficere voles.

PANEM vna cum lacte tantum primo die dato, quantum vorare ante confuevit. sequentibus vero diebus partem panis adime, vt lac superet. post sex vero dies solo lacte pascet, ac vesperi modice alito. Rursus si voles à lacte canem abducere, partem lactis subtrahe, ac in eius locum panis succedat. Toto autem eo tempore, quo lacte faginatur vincula ei adimenda omnino non sunt: contra, vt subtrahi ceptum est, in singulos dies cursu erit exercendus.

Aliud.

Canem si alere voles, auenam primum flammis torreto: deinde in mola frangito: postremo quotiescumque vis pascere eum, aquam in ollam infunde, ac igni admota ebulliat; tum farinæ quantum sat erit, ac canis poterit absumere, inijcito, hisq. adipem commisceto: postquam autem refrikerint hæc, in cibum dabis. hoc vero facies in quintum vsque diem, aut sextum; atque re ipsa cognosces, ipsum fieri pinguiorem.

Canem si saturare velis post famem.

FABALIS albi sextariū vnum, olei itidem vnum, suilli adipis saliti totidem, coquito, & triduum cani ieiuno dato, eadem

hora, qua ali consuevit. Canes paruos alere si voles, neque lac habeas, pulmonem bouis adurito ac in cinerem redigito, quem deinde pabulo inspergas.

Si canis inflammatione toto corpore laboret.

SI inflammatione laboret canis, aut oculorum aut pedum, & maxime si læsus sit quoquo modo, noli putare esse vlcus. Curabis vero sit: ceræ partem vnā, duas mellis Attici & olei communis partem misce ac coque. deinde canem toto octiduo inunge. interea temporis pabulo humido, ceu succo pascendus erit.

Si canis ab altero morsus sit.

OS cerui adurito, miscetoque oleo, ac terito simul, vt cerotum facias, quo deinde curabis morsum.

Canis si morsus sit, aut vapularit ab aliquo.

CArnes cum cinere ferri plagæ impone, ac sanabis.

Si canis à rabido morsus sit.

FOlia rutæ impone loco, vna cum pice & aceto, & curabitur.

Si canem

Si canem a filio momorderit.

Siluestrem rutam, seu inguinalem, incendito, ac locum, quem tabanus morfu impetiuit, fumo lenito, & aceto inungito.

Ad curandam exulcerationem seu cicatricem.

Lythargirium cum spuma nitri vbi combusseris, terito, hisque admisce mel & acetum; quibus deinde exulcerationem tamdiu inunges donec coeat.

Si vapularit canis nec vbi doleat cognoscere possis.

Adversus solem constitue canem, & in locum læsum muscæ conuolabunt, atque sic locum dolentem deprehendes; ipsum vero locum calida fouebis, atque hordei farinam calefactam & permixtam stercorei bubulo ac fuscæ, impones.

Ad scabiem.

Cerussam, resinam seuum bubulum & butyrum lenrisco vna miscens, coquito, ac sic canem inungito.

Aliud.

Accipe seuum caninum aut erinaceum, & in olla noua liqua, ac vbi videris exi-

Z

guas bullas emittere, remoue paululum ab igne ollam, inijce resinam puram, probe tritam, & moue, ne inter ebulliendum seuum effundatur. resinæ autem tantum accipiendum, quantum est seui. deinde accipe herbam, quam dicunt cynochestam, viridem, cuius flos coactus liquorem ex se emittit; qui deinde in olla ad ignem bulliat, post reliquis admisceatur, quibus tum probe mixtis, canem inunges.

*Ad manantia oris ulcera, que Graci
ἀφθας vocant.*

HOrdei farinam terito vna cum aceto. & vnge canem; post vero mundato diligenter. non obfuerit autem, si oleo vnixeris.

Si canis vngues abijciat.

CYminum in os accipiēs mandito, mansum deinde in vnguem canis conspue: hoc si decem dies feceris, vnguis dubio procul succrescet.

Si conuerterit coxam.

HOrdei quod est purissimum pinsum; post, coriandri grana, crocum, ouum gallinæ, ac seuum quantum est satis, tere ac misce, lana deinde loco dolenti impo-

nito, atque insuper adipe suillo veteri inungito.

Si poplitem loco mouerit.

RAmos cuiuscunque etiam arboris coquito, & laua canem: post lotionem vero oleum vetus cum adipe suillo misce, quibus locum adfectum dolentemque inunxeris.

Canis ut mutet pilos.

CAlcem viuam & spumã argenti misce, & quando instar mellis coaluerint, totum mensem fac canem inungas & pilos mutabit.

Vt pili celeriter succrescant.

Herbam genetum adurito, deinde adipe suillo, quantum sufficit, misceto: his quod iam reliquum est locum inungito.

Canem candidum ut nigrum facias.

Atramentum metallicum, & succum stercoris asinini, & seuum caprinum simul coque, atque his canem candidum diligenter inunge decem totos dies, atque dimittas, quia certo colorem mutabit.

Z ij

Ne quoquam canis aufugiat.

CAudam eius calamo metire, & pro eo ac cauda fuerit longa, calamum præcidito, ac parum caudæ eius pilorumque calamo indito, quem deinde sub tectum abscondes, & nusquam tecto tuo excedet canis. aut manuprehendens caudam, euellens pilos, quos euulsos calamo immites, neque quoquam canis aufugiet.

Si velis ne una hora canis currat.

ACcipe manu oleum & axillas canis inunge, & prorsus eo die non curret. hoc vero tum potissimum feceris, si forte in animo habeas ab aliquo mercari canem.

Si velis abortire canem.

Collyrium ex cinere facito, ac in vuluâ canis indito, & aquam & sapam seu passum & terram tritam commisceto, atque de his infundito cani.

Si canem accelerantem partum abortire voles.

Semen violarum coquito in ea aqua, in qua arum est decoctum, unde canis post bibat, atque abortum faciet.

Si canem à partu purgare voles.

MArrubium cum pulegio decoquito,
decoctione purgabis canem.

Si voles canem concipere.

FErmenti nonnihil in pabulum dabis,
idque ieiunæ quidem.

Aliud.

In vuluam canis salis aliquot grana
inde.

*Si cupias liberari canem caliditate
à conceptu.*

Tenuem puluerem ieiunæ dabis. Si au-
tem nolit, nolenti etiam ingeres.

Canem à coitu si reficere voles.

ACcipe iuniperi baccas duas, folia rutæ,
grana piperis xv. croci non ita mul-
tum, conteras ac misceas, merique pau-
lulum infundas, post vero in aqua calida
vt edat, dato.

Si canis ab aliquo est fascinatus.

FVscam pulegio commiscens naribus
infunde. Et pilis equinis posteriorum
pedum incensis, suffumigetur, tegumen-

Z iij

to aliquo coopertus, donec sudorem emittat.

Ad rabiem.

SI ad rabiem canis redigatur, singulari quadam industria præcido ea, quæ sub lingua esse, supra diximus.

Ad scabiem.

ACetum cum sacrophago & butyro coque, & canem inunge atque sanabitur.

